BANKLARDA BUXGALTERIYA HISOBINING MAZMUNI VA UNI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI

Boyqobilova I. J.
SamISI Boshqa tarmoqlarda buxgalteriya hisobi va audit kafedrasi assistenti
Aminboyev Mashhurbek
Samarqand iqtisodiyot va servis istituti talabasi

Annotatsiya: Bank tizimida buxgalteriya hisobini to‘g‘ri tashkil etish moliyaviy barqarorlikni ta’minlash va boshqaruv qarorlarining samaradorligini oshirishda muhim ilmiy-amaliy muammo sifatida namoyon bo‘ladi. Ushbu tadqiqotda tizimli tahlil, qiyosiy usul va mantiqiy umumlashtirish yondashuvlari orqali banklarda buxgalteriya hisobining mazmuni hamda uni tashkil etish mexanizmlari o‘rganildi. Tahlillar natijasida buxgalteriya hisobining aniqligi, shaffofligi va tezkorligi bank faoliyatining ishonchliligini oshirishi, risklarni kamaytirishi hamda moliyaviy nazoratni kuchaytirishi aniqlandi. Shuningdek, hisob tizimini zamonaviy axborot texnologiyalari asosida tashkil etish operatsion samaradorlikni sezilarli darajada oshirishi isbotlandi. Tadqiqot yakunida banklarda buxgalteriya hisobini takomillashtirish ularning raqobatbardoshligini oshirish va moliyaviy intizomni mustahkamlashga xizmat qilishi xulosasi berildi. Olingan natijalar ilmiy va amaliy jihatdan bank boshqaruvi tizimini rivojlantirish uchun muhim ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: buxgalteriya hisobi, bank tizimi, moliyaviy nazorat, shaffoflik, boshqaruv qarorlari, axborot texnologiyalari.

Аннотация: Правильная организация бухгалтерского учета в банковской системе является важной научно-практической проблемой обеспечения финансовой стабильности и повышения эффективности управленческих решений. В данном исследовании, с использованием систематического анализа, сравнительных методов и подходов логического обобщения, изучено содержание бухгалтерского учета в банках и механизмы его организации. В результате анализа установлено, что точность, прозрачность и оперативность учета повышают надежность банковской деятельности, снижают риски и усиливают финансовый контроль. Также доказано, что организация системы учета на основе современных информационных технологий значительно повышает операционную эффективность. По итогам исследования сделан вывод, что совершенствование бухгалтерского учета в банках будет способствовать повышению их конкурентоспособности и укреплению финансовой дисциплины. Полученные результаты имеют большое научно-практическое значение для развития системы банковского управления.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, банковская система, финансовый контроль, прозрачность, управленческие решения, информационные технологии.

Abstract: The correct organization of accounting in the banking system is an important scientific and practical problem in ensuring financial stability and increasing the effectiveness of management decisions. This study, using systematic analysis, comparative methods and logical generalization approaches, studied the content of accounting in banks and the mechanisms for its organization. As a result of the analysis, it was determined that the accuracy, transparency and speed of accounting increase the reliability of banking activities, reduce risks and strengthen financial control. It was also proven that organizing the accounting system on the basis of modern information technologies significantly increases operational efficiency. At the end of the study, it was concluded that improving accounting in banks will serve to increase their competitiveness and strengthen financial discipline. The results obtained are of great scientific and practical importance for the development of the banking management system.

Keywords: accounting, banking system, financial control, transparency, management decisions, information technology.

Kirish

Bank tizimi zamonaviy iqtisodiyotning ajralmas tarkibiy qismi bo‘lib, uning barqaror faoliyati ko‘p jihatdan moliyaviy axborotlarning aniqligi, ishonchliligi va tezkorligiga bog‘liqdir. Shu nuqtai nazardan, banklarda buxgalteriya hisobining mazmuni va uni samarali tashkil etish masalasi nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham dolzarb ahamiyat kasb etadi. Buxgalteriya hisobi bank operatsiyalarini to‘liq aks ettirish, moliyaviy natijalarni aniqlash hamda manfaatdor tomonlarga haqqoniy axborot yetkazib berish vazifasini bajaradi. Ayniqsa, globallashuv jarayonlari, moliya bozorlarining murakkablashuvi va raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi sharoitida banklarda hisob tizimining mukammalligi iqtisodiy xavfsizlikni ta’minlashda muhim omilga aylanmoqda. Shu sababli, buxgalteriya hisobini ilmiy asosda tashkil etish, uning uslubiy va tashkiliy jihatlarini takomillashtirish zarurati ortib bormoqda.

Mavjud ilmiy adabiyotlar va amaliy tajribalar tahlili shuni ko‘rsatadiki, banklarda buxgalteriya hisobini yuritish bo‘yicha turli yondashuvlar shakllangan bo‘lsa-da, ularning aksariyati umumiy tamoyillar bilan cheklanib qolmoqda. Xususan, hisob tizimini tashkil etishda zamonaviy axborot texnologiyalarining o‘rni, ichki nazorat mexanizmlarining samaradorligi hamda boshqaruv qarorlarini qabul qilishda buxgalteriya axborotlaridan foydalanish darajasi yetarlicha chuqur o‘rganilmagan. Ayrim tadqiqotlarda bank hisobining normativ-huquqiy asoslari keng yoritilgan bo‘lsa-da, uning amaliyotdagi real muammolari va ularni bartaraf etish yo‘llari kompleks tarzda tahlil qilinmagan. Bundan tashqari, rivojlanayotgan iqtisodiyotlar sharoitida buxgalteriya hisobini tashkil etishning o‘ziga xos xususiyatlari ham yetarli darajada ilmiy asoslanmagan. Mazkur holatlar ushbu sohada mavjud ilmiy bo‘shliqni ko‘rsatadi va yangi yondashuvlarni ishlab chiqishni taqozo etadi.

Shu bilan birga, banklarda buxgalteriya hisobining samaradorligi ko‘p jihatdan uni tashkil etish darajasi, axborot oqimlarining muvofiqlashtirilganligi va nazorat tizimining puxtaligiga bog‘liqdir. Amaliyot shuni ko‘rsatadiki, noto‘g‘ri tashkil etilgan hisob tizimi moliyaviy xatolarga, hisobotlarning ishonchliligi pasayishiga hamda boshqaruv qarorlarining samaradorligi susayishiga olib kelishi mumkin. Demak, buxgalteriya hisobining mazmunini chuqur anglash va uni zamonaviy talablar asosida tashkil etish bank faoliyatining barqarorligini ta’minlashda muhim shart hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, mavjud muammolarni tizimli tahlil qilish va ularning yechimlarini ishlab chiqish dolzarb ilmiy vazifa sifatida namoyon bo‘ladi.

Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi banklarda buxgalteriya hisobining mazmunini ilmiy jihatdan asoslash hamda uni samarali tashkil etishning nazariy va amaliy jihatlarini aniqlashdan iborat. Tadqiqot doirasida buxgalteriya hisobining bank tizimidagi o‘rni va funksiyalari tahlil qilinadi, uning tashkiliy mexanizmlari baholanadi hamda zamonaviy sharoitda uni takomillashtirish yo‘nalishlari asoslanadi. Shuningdek, tadqiqotda quyidagi ilmiy savollarga javob izlanadi: banklarda buxgalteriya hisobining samaradorligini belgilovchi asosiy omillar nimalardan iborat, hisob tizimini tashkil etishda qanday uslubiy yondashuvlar ustuvor hisoblanadi va zamonaviy axborot texnologiyalari ushbu jarayonga qanday ta’sir ko‘rsatadi. Tadqiqot gipotezasi sifatida shuni ilgari surish mumkinki, buxgalteriya hisobini kompleks va innovatsion yondashuv asosida tashkil etish bank faoliyatining shaffofligi va samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Adabiyotlar tahlili

Banklarda buxgalteriya hisobi muammosi iqtisodiy adabiyotlarda moliyaviy tizimning shaffofligi, barqarorligi va samaradorligini ta’minlashning asosiy omillaridan biri sifatida keng o‘rganilgan. Xalqaro va milliy ilmiy manbalarda bank hisobining nazariy asoslari, uning axborot tizimi sifatidagi o‘rni hamda moliyaviy natijalarni shakllantirishdagi roli alohida ta’kidlanadi. Xususan, bank faoliyatining murakkabligi va operatsiyalar hajmining kengligi buxgalteriya hisobining aniq, tezkor va standartlashtirilgan bo‘lishini talab etadi. Shu nuqtai nazardan, ilmiy tadqiqotlarda bank hisobining faqat ro‘yxatga olish funksiyasi emas, balki boshqaruv qarorlarini qo‘llab-quvvatlovchi axborot manbai sifatidagi ahamiyati ham yoritilgan.

O‘zbekistonlik olimlar tomonidan banklarda buxgalteriya hisobini tashkil etish masalalari keng tadqiq etilgan. Jumladan, A.K. Kadirov banklarda buxgalteriya hisobi va audit tizimining o‘zaro bog‘liqligini tahlil qilib, ichki nazorat mexanizmlarini kuchaytirish hisob tizimining ishonchliligini oshirishini asoslab bergan. N.Q. Yuldashev esa tijorat banklarida moliyaviy hisobotlarni shakllantirish

jarayonini zamonaviy yondashuvlar asosida takomillashtirish zarurligini ta'kidlab, xalqaro standartlarga moslashuv muhimligini ko'rsatadi. S.A. Abdullayev bank hisobining nazariy va amaliy jihatlarini tizimli yondashuv asosida yoritib, uning metodologik asoslarini ishlab chiqqan. Shuningdek, B.O. Tursunov ichki nazorat tizimining buxgalteriya hisobiga ta'sirini o'rganib, samarali nazorat moliyaviy xatolarni kamaytirishda muhim rol o'ynashini qayd etadi. D.R. Raximov esa buxgalteriya hisobini takomillashtirish yo'llarini tahlil qilib, amaliy jarayonlarni optimallashtirishga e'tibor qaratadi.

Turli olimlarning ilmiy qarashlari o'rtasida ma'lum farqlar mavjud. Ayrim tadqiqotchilar buxgalteriya hisobini asosan normativ-huquqiy va metodologik jihatdan tahlil qilsa, boshqalari uning raqamli texnologiyalar va avtomatlashtirilgan tizimlar bilan integratsiyasiga ko'proq e'tibor qaratadi. Masalan, U.U. Karimov raqamli iqtisodiyot sharoitida bank hisobining transformatsiyasini asosiy yo'nalish sifatida ko'rsa, Sh.M. Xolmatov bank operatsiyalarini hisobga olishning metodologik asoslarini an'anaviy yondashuvlar bilan izohlaydi. Bu esa ilmiy adabiyotlarda klassik va innovatsion yondashuvlar o'rtasida muvozanat mavjudligini ko'rsatadi.

Zamonaviy tadqiqotlarda bank buxgalteriya hisobi ko'proq xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS), raqamli transformatsiya va risklarni boshqarish tizimi bilan bog'liq holda o'rganilmoqda. Ilmiy ishlar shuni ko'rsatadiki, banklarda hisob tizimini avtomatlashtirish, real vaqt rejimida ma'lumotlarni qayta ishlash hamda integratsiyalashgan axborot tizimlaridan foydalanish tendensiyasi kuchayib bormoqda. Bu jarayonlar nafaqat hisobning aniqligini oshiradi, balki moliyaviy qarorlar qabul qilish tezligini ham sezilarli darajada yaxshilaydi.

Shunga qaramay, mavjud ilmiy adabiyotlarda bir qator masalalar yetarlicha chuqur o'rganilmagan. Xususan, banklarda buxgalteriya hisobini raqamli transformatsiya sharoitida kompleks tashkil etish modeli, ichki nazorat va avtomatlashtirilgan tizimlarning integratsiyasi, shuningdek, milliy amaliyot va xalqaro standartlar o'rtasidagi muvofiqlik darajasi to'liq yoritilmagan. Aynan shu ilmiy bo'shliq ushbu tadqiqotning dolzarbligini belgilaydi va banklarda buxgalteriya hisobini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlarini chuqur tahlil qilish zaruratini asoslaydi.

Metodologiya

Ushbu tadqiqotda banklarda buxgalteriya hisobining mazmuni va uni tashkil etishning ahamiyatini o'rganish uchun tizimli va kompleks tadqiqot dizayni qo'llanildi, bu yondashuv bank amaliyotidagi murakkab hisob jarayonlarini chuqur tahlil qilish imkonini berdi. Tadqiqot ma'lumotlari sifatida O'zbekiston tijorat banklarining moliyaviy hisobotlari, Markaziy bankning rasmiy statistik materiallari hamda OAK ro'yxatidagi ilmiy jurnallarda chop etilgan mahalliy olimlarning tadqiqotlari foydalanildi. Tanlanma sifatida bir nechta yirik tijorat banklarining so'nggi yillardagi hisobot ko'rsatkichlari olinib, ular representativlik tamoyili asosida tanlab olindi. Tadqiqotda qiyosiy tahlil, iqtisodiy-mantiqiy umumlashtirish va tizimli yondashuv metodlaridan foydalanildi, bu esa turli banklar o'rtasidagi hisob siyosati va amaliyotdagi farqlarni aniqlashga yordam berdi. Shuningdek, moliyaviy ko'rsatkichlarni qayta ishlashda statistik tahlil usullari qo'llanilib, dinamik o'zgarishlar va tendensiyalar baholandi. Ma'lumotlarni tahlil qilish jarayonida strukturaviy tahlil va kontent tahlil usullari ham integratsiyalashgan holda qo'llanildi, bu esa buxgalteriya hisobining tashkiliy jihatlarini chuqurroq yoritish imkonini berdi.

Muhokama va natijalar

Ushbu tadqiqot doirasida banklarda buxgalteriya hisobini tashkil etish jarayonining bir qator asosiy jihatlari kuzatildi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, tijorat banklarida hisob tizimining asosiy funksiyalari operatsiyalarni ro'yxatga olish, moliyaviy axborotni tizimlashtirish va ichki hisobotlarni shakllantirishdan iborat. Kuzatuvlar davomida hisob jarayonlarining avtomatlashtirilgan tizimlarga o'tish darajasi turli banklarda turlicha ekanligi aniqlangan. Ayrim banklarda raqamli platformalar to'liq joriy etilgan bo'lsa, boshqalarida qisman integratsiya holati saqlanib qolgan. Shuningdek, buxgalteriya hisobining tashkiliy tuzilmasi banklarning hajmi va operatsion faoliyat ko'lami bilan bevosita bog'liq ekani qayd etildi. Yirik banklarda hisob jarayonlari markazlashgan tizim asosida yuritilsa, kichikroq banklarda nisbatan sodda tuzilma qo'llaniladi. Tadqiqot davomida moliyaviy axborot oqimlarining tezligi va aniqligi ham o'rganildi hamda ular o'rtasida farqlar mavjudligi kuzatildi.

Banklarda operatsion samaradorlikni tahlil qilish jarayonida buxgalteriya hisobining resurslarni boshqarishdagi o'rni o'rganildi. Kuzatuvlarga ko'ra, hisob tizimining aniq tashkil etilishi bank ichidagi

axborot almashinuvi jarayonlarini tezlashtiradi. Ayrim banklarda hujjat aylanishining raqamlashtirilishi natijasida operatsion vaqt qisqargani qayd etildi. Shu bilan birga, qo‘lda yuritiladigan hisob jarayonlari mavjud bo‘lgan bo‘limlarda kechikishlar va xatoliklar soni nisbatan yuqori ekani kuzatildi. Moliyaviy operatsiyalarni qayta ishlash tezligi bankning texnik infratuzilmasi bilan bevosita bog‘liqligi aniqlangan. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, avtomatlashtirilgan tizimlar mavjud bo‘lgan banklarda hisob jarayonlarining uzluksizligi yuqori darajada ta’minlangan. Biroq barcha banklarda tizimlar bir xil darajada rivojlanmagan bo‘lib, integratsiya darajasi farqlanadi. Bu holat operatsion jarayonlarda standartlashuv yetarli emasligini ko‘rsatadi.

Ichki nazorat va buxgalteriya hisobining o‘zaro bog‘liqligi tahlil qilinganda, nazorat mexanizmlarining shakllanish darajasi turlicha ekanligi aniqlangan. Ayrim banklarda ichki audit tizimi hisob jarayonlari bilan to‘liq integratsiyalashgan bo‘lsa, boshqalarida bu jarayonlar qisman alohida yuritiladi. Kuzatuvlar shuni ko‘rsatdiki, integratsiyalashgan tizimlarda moliyaviy ma’lumotlarning izchilligi va aniqligi yuqori darajada saqlanadi. Shuningdek, xatoliklarni aniqlash va tuzatish jarayonlari tezkor amalga oshirilishi qayd etildi. Biroq ayrim banklarda nazorat jarayonlarining fragmentar ko‘rinishi hisob ma’lumotlarining kechikib qayta ishlanishiga sabab bo‘lmoqda. Tadqiqot davomida hisob siyosatining bir xilligi ham to‘liq ta’minlanmagan holatlar mavjudligi kuzatildi. Bu esa bank ichki tizimlarida standartlashuv darajasi yetarli emasligini ko‘rsatadi.

Raqamli texnologiyalarni joriy etish darajasi buxgalteriya hisobining samaradorligiga bevosita ta’sir ko‘rsatishi kuzatildi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, mobil va onlayn platformalar orqali amalga oshiriladigan operatsiyalar soni ortib bormoqda. Shu bilan birga, raqamli tizimlardan foydalanish darajasi banklar o‘rtasida sezilarli farq qiladi. Ayrim banklarda real vaqt rejimida ma’lumotlarni qayta ishlash imkoniyati mavjud bo‘lsa, boshqalarida bu jarayon qisman kechikish bilan amalga oshiriladi. Kuzatuvlar shuni ko‘rsatdiki, raqamlashtirish darajasi yuqori bo‘lgan banklarda hisob jarayonlari yanada barqaror va tizimli amalga oshiriladi. Biroq barcha banklarda texnologik infratuzilma bir xil emasligi aniqlangan. Bu holat ma’lumotlar integratsiyasi va yagona platformalarning to‘liq shakllanmaganligini ko‘rsatadi.

Tadqiqotda bir qator cheklanishlar mavjud. Xususan, tahlil qilingan banklar soni cheklangan bo‘lib, bu natijalarning umumlashtirilishiga ma’lum darajada ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shuningdek, ayrim ma’lumotlar ochiq manbalardan olinganligi sababli to‘liq aniqlik darajasi cheklangan. Statistik ma’lumotlarning yetishmasligi ayrim jarayonlarni chuqur miqdoriy tahlil qilish imkonini bermadi. Bundan tashqari, banklarning ichki axborot tizimlariga to‘liq kirish imkoni bo‘lmaganligi sababli ayrim jarayonlar kuzatuv asosida baholandi. Ushbu holatlar tadqiqot natijalarining aniqlik darajasiga ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Qo‘shimcha kuzatuvlar jarayonida banklarda buxgalteriya axborotlarini qayta ishlash jarayonining tashkiliy jihatlari ham o‘rganildi. Kuzatuvlar shuni ko‘rsatdiki, hisob ma’lumotlarini yig‘ish va tasniflash jarayonlarida turli darajadagi avtomatlashtirish mavjud. Ayrim banklarda ma’lumotlar markazlashtirilgan serverlar orqali qayta ishlansa, boshqalarida bo‘limlar o‘rtasida yarim markazlashgan tizim qo‘llaniladi. Shuningdek, hujjat aylanishi jarayonlarida elektron va qog‘oz shakllar parallel ravishda qo‘llanilishi holatlari qayd etildi. Bu esa axborot oqimlarining bir xilligini ta’minlash jarayonida farqlar mavjudligini ko‘rsatadi. Bank ichki tizimlarida ma’lumotlarni saqlash va arxivlash jarayonlari ham turlicha tashkil etilgan bo‘lib, ayrim banklarda avtomatik arxivlash tizimi mavjud, boshqalarida esa qo‘lda boshqariladigan usullar saqlanib qolgan. Bundan tashqari, buxgalteriya hisobida ishlatiladigan dasturiy ta’minotlarning funksional imkoniyatlari ham turlicha ekanligi aniqlangan. Ba’zi tizimlar real vaqt rejimida integratsiyani ta’minlasa, boshqalari faqat davriy yangilanish asosida ishlaydi. Ushbu holatlar banklar o‘rtasida texnologik rivojlanish darajasidagi farqlarni ko‘rsatadi.

Shuningdek, kuzatuvlar davomida banklarda xodimlarning buxgalteriya tizimlaridan foydalanish bo‘yicha malaka darajasi ham turlicha ekanligi qayd etildi. Ayrim bo‘limlarda xodimlar zamonaviy dasturiy vositalardan samarali foydalanadi, boshqa holatlarda esa tizim funksiyalaridan to‘liq foydalanmaslik holatlari kuzatiladi. Bu esa hisob jarayonlarining bir xil sifatda bajarilishiga ta’sir ko‘rsatadi. Bundan tashqari, ma’lumotlar xavfsizligini ta’minlash jarayonlarida ham turli yondashuvlar mavjudligi aniqlangan. Ba’zi banklarda ko‘p bosqichli autentifikatsiya tizimi joriy etilgan bo‘lsa, boshqalarida asosiy himoya vositalari bilan cheklanilgan. Ushbu holatlar axborot xavfsizligi infratuzilmasi darajasida farqlar mavjudligini ko‘rsatadi. Umuman olganda, texnik va tashkiliy omillar

o‘zaro uyg‘unlashmagan holatlar ham kuzatiladi. Bu holatlar banklarda buxgalteriya hisobini yuritish jarayonlarining standartlashtirish darajasi to‘liq shakllanmaganligini ko‘rsatadi hamda kelgusida yagona metodologik yondashuvlarni ishlab chiqish zarurligini anglatadi. Shuningdek, axborot tizimlarini integratsiya qilish jarayonlarida qo‘shimcha texnik resurslarga ehtiyoj mavjudligi ham kuzatildi. Bu esa raqamlashtirish jarayonlarini bosqichma-bosqich takomillashtirishni talab etadi hamda strategik rejalashtirish zarurligini ham ko‘rsatadi uzoq muddatli istiqbolda muhim ahamiyat kasb.

Yakuniy kuzatuvlarga ko‘ra, banklarda buxgalteriya jarayonlarining turli bosqichlari o‘rtasida axborot almashinuvi ketma-ketligi ham turlicha tashkil etilganligi qayd etildi. jarayonlar uzluksizligi ta’minlash darajasi tahlil qilindi

Xulosa

Ushbu tadqiqot banklarda buxgalteriya hisobining mazmuni va uni tashkil etishning amaliy jihatlarini tahlil qilish orqali bir qator muhim ilmiy xulosalarga kelish imkonini berdi. Avvalo, bank buxgalteriya hisobi moliyaviy operatsiyalarni qayd etish bilan birga, boshqaruv qarorlarini qabul qilishda asosiy axborot manbai sifatida strategik ahamiyatga ega ekanligi tasdiqlandi. Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, hisob tizimining samaradorligi bevosita uning tashkiliy tuzilmasi, avtomatlashtirish darajasi hamda ichki nazorat mexanizmlarining integratsiyasi bilan belgilanadi.

Shuningdek, banklarda raqamli texnologiyalarni joriy etish buxgalteriya jarayonlarining tezligi, aniqligi va shaffofligini oshirishga xizmat qilishi aniqlandi. Biroq amaliyotda barcha banklarda raqamlashtirish darajasi bir xil emasligi, bu esa hisob jarayonlarida standartlashuv va integratsiya yetishmovchiligini yuzaga keltirishi qayd etildi. Ichki nazorat tizimlarining turli darajada rivojlanganligi ham moliyaviy ma’lumotlarning ishonchliligiga bevosita ta’sir ko‘rsatishi aniqlangan.

Tadqiqot natijalari banklarda buxgalteriya hisobini takomillashtirishda yagona metodologik yondashuv, zamonaviy axborot tizimlarini to‘liq integratsiya qilish va xodimlar malakasini oshirish zarurligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, hisob jarayonlarini standartlashtirish va avtomatlashtirish banklarning moliyaviy barqarorligini mustahkamlashda muhim omil ekanligi asoslandi.

Umuman olganda, banklarda buxgalteriya hisobini samarali tashkil etish nafaqat ichki boshqaruv sifatini yaxshilaydi, balki moliyaviy tizimning barqarorligi va ishonchliligini ta’minlashda ham muhim rol o‘ynaydi. Kelgusida ushbu yo‘nalishda raqamli transformatsiya va integratsiyalashgan hisob tizimlarini rivojlantirish dolzarb ilmiy-amaliy vazifa bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Kadirov, A. K. (2019). Banklarda buxgalteriya hisobi va auditni tashkil etish masalalari. *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar*, 3(5), 45–52.
2. Yuldashev, N. Q. (2020). Tijorat banklarida moliyaviy hisobotlarni shakllantirishning zamonaviy usullari. *Moliya va bank ishi*, 2(6), 33–41.
3. Abdullayev, S. A. (2018). Bank tizimida buxgalteriya hisobi: nazariya va amaliyot. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
4. Tursunov, B. O. (2021). Banklarda ichki nazorat tizimi va uning buxgalteriya hisobiga ta’siri. *Iqtisodiy tahlil va prognozlash*, 4(7), 58–66.
5. Raximov, D. R. (2019). Tijorat banklarida buxgalteriya hisobini takomillashtirish yo‘llari. *Bank tizimi va moliya bozorlari*, 1(4), 21–29.
6. Karimov, U. U. (2020). Raqamli iqtisodiyot sharoitida banklarda buxgalteriya hisobi. *Iqtisodiyot va ta’lim*, 5(2), 74–82.
7. Xolmatov, Sh. M. (2018). Bank operatsiyalarini hisobga olishning metodologik asoslari. Toshkent: Fan va texnologiya.